

ΘΕΜΑ 14^ο
(ΛΥΣΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣ 8-11)

- ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθέλησαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι. οὐ γὰρ οὗτοι ἄκριτοὶ εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν
- 5 ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσι. τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγορεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν· καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα, ὥς ἐὰν ἀκροᾷσθε αὐτῶν ἀποψηφιεῖσθε· ἀλλ' οὐκ ἂν ἡγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι, εἰ ἀκροασάμενοι αὐτῶν καταψηφίσαισθε. πῶς γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταῦτά καὶ ὑμῖν συμφέρει; οὗτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν
- 10 ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πένητες. καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστὶ, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **οὐδ' εἰ...τιμήσαιτε:** εναντιωματική πρόταση με ἄρνηση, 'οὔτε ἀκόμη κι αν τους καταδικάσετε...'. **μὴ προθέντες:** συνημμ. επιρρ. μτχ., τροπική. **αὐτοῖς κρίσιν:** και τα δυο αντικ. στην μτχ. 'προτίθημί τινη κρίσιν = θέτω κάποιον ενώπιον της δικαιοσύνης'. **ἀπολογουμένων:** συνημμ. μτχ. από το ενν. αντικείμενο του 'ἀκοῦσαι' που εἶναι το 'τούτων', επιρρ. χρονική. 'ἐνῶ ἀπολογούνται'.
- 2 **μὴ ἐθέλησαντες:** επίσης συνημμ. τροπική μτχ. με αντικ. το απαρέμφοτο. **καταψηφισάμενοι:** συνημμ. μτχ., επιρρ. τροπική 'καταψηφίζομαι = δίνω καταδικαστική ψήφο'. **τῶν ἐσχάτων:** συντάσσεται με το 'τιμήσαιτε' ως γενική επιρρ. της ποινής. **οὐκ ἂν...ἀπολωλέναι:** δυνητικό απαρέμφοτο με δυο συντακτικές λειτουργίες, πρώτον εἶναι αντικείμενο στο 'ἡγοῦμαι', και δεύτερον λειτουργεῖ και ως η ἀπόδοση της πιο πάνω υποθετικής. Ο υποθ. λόγος εἶναι πλάγιος και δηλώνει την απλή σκέψη, ως ευθύς: «οὐδ εἰ...τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν <οὔτοι> ἄκριτοι ἂν ἀπολωλεκότες εἶεν».
- 3 **τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι:** και το απαρέμφοτο αὐτό εἶναι επίσης δυνητικό ὅμοιο με το προηγούμενο, 'δίκην δίδωμι = τιμωροῦμαι ενώπιον του δικαστηρίου'. **οὔτοι ἄκριτοί:** η αντωνυμία εἶναι υποκ. και το επίθετο εἶναι κατηγορούμενο.
- 4 **περὶ ὧν ἂν...ψηφίσησθε:** 'περὶ ὧν = για τους οποίους', αναφορική υποθετική πρόταση με υποτακτική. **εἰδότες τὰ πραχθέντα:** 'μαθαίνοντας τα γεγονότα'. **οἵτινες ἂν...μὴ τύχωσι:** αναφορική υποθετική πρόταση με υποτακτική.
- 5 **διαβληθέντες:** συνημμ. μτχ. αιτιολογική. **περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε:** αναφορική πρόταση η οποία ολόκληρη λειτουργεῖ ως προσδιορισμός της αναφοράς στην μτχ. 'διαβάλλομαι περί τινος = συκοφαντούμαι για κάτι'. Στο 'περὶ ὧν' ὑπάρχει ἑλξη του αναφορικού: 'περί <τούτων ἅ> ὑμεῖς μὴ ἴστε'. Η παρουσία του αρνητικού 'μὴ' ἀντὶ 'οὐ' σημαίνει ὅτι η αναφορική πρόταση περιέχει και υπόθεση, ὅχι 'για ὅσα εσεῖς δεν γνωρί-

- ζετε', γιατί τότε θα είχε 'ού', αλλά 'για όσα εσείς ίσως να μη γνωρίζετε'. **ἄκροάσεως:** αντικ. στο ρ. **τούτων:** γενική κτητική στο 'πράγματα'.
- 6 **κατηγορεῖ:** επειδή το υποκ. είναι σε ουδέτερο γένος πληθυντικού αριθμού έχουμε αττική σύνταξη, και το ρ. είναι στο γ' ενικό αντί για το γ' πληθυντικό, 'τὰ πράγματ τούτων κατηγοροῦσι = *οι ίδιες οι υποθέσεις αυτών των ανθρώπων τους κατηγορούν*'. **καταμαρτυροῦμεν:** 'επιβεβαιώνουμε τα γεγονότα'. **ὥς...ἀποψηφιεῖσθαι:** ειδική πρόταση με δυο συντακτικούς ρόλους, πρώτον είναι επεξήγηση στο 'τοῦτο', δεύτερον είναι απόδοση της ενδιάμεσης υποθετικής. **ἐὰν ἀκροᾷσθε αὐτῶν:** υποθ. πρόταση με υποτακτική. Επειδή η απόδοση είναι δευτερεύουσα πρόταση, ο υποθ. λόγος είναι πλάγιος και δηλώνει το προσδοκώμενο.
- 7 **οὐκ ἂν...δεδωκέναι:** δυνητικό απαρέμφ. αντικ. στο ρ. **αὐτούς:** υποκ. στο απαρέμφατο. **δίκην:** αντικείμενο στο απαρέμφατο. **ἄξιαν:** όχι 'η οποία είναι άξια', αλλά 'η οποία να είναι άξια', κατηγορ. προσδ.
- 8 **ἄκροασάμενοι:** συνημμ. μτχ. επιρρ., χρονική. **αὐτῶν:** αντικ. στο ρ. 'καταψηφίζομαί τινος = *δίνω καταδικαστική ψήφο εναντίον κάποιου*'. **εἰ...καταψηφίσαισθε:** υποθετική πρόταση με απόδοση το δυνητικό απαρέμφατο, 'οὐκ ἂν δεδωδέναι' το οποίο γι' αυτόν τον λόγο πρέπει να αναλυθεί σε δυνητική ευκτική, ώστε ο υποθ. λόγος να είναι της απλής σκέψης: 'εἰ καταψηφίσαισθε αὐτῶν, οὐκ ἂν δεδωκότες εἴην δίκην ἄξιαν'. **πῶς γάρ οἱς οὐδὲ ταῦτ' <συμφέρει> καὶ ὑμῖν <ταῦτ' > συμφέρει:** η ευθεία ερωτημ., κύρια πρόταση, στην οποία παρεμβάλλεται μία αναφορική, της οποίας το ρ. είναι το ίδιο, 'πῶς γίνεται τα συμφέροντα είναι ίδια σε σας και σ'όσους αυτά τα συμφέροντα δεν είναι κοινά;'
- 10 **ταῦτα:** υποκ.στο 'ἐστί' με αττική σύνταξη, αντί για 'εἰσί' **ἀγαθῶν δημαγωγῶν:** το επίθετο είναι επιθ. προσδ. και το ουσιαστικό συντάσσεται με το ρ. ως γενική κατηγορηματική κτητική, 'δημαγωγός' εδώ με την κυριολεκτική τους σημασία 'ο πολιτικός ηγέτης', κι όχι με την υποτιμητική 'αυτός που παραπλανά τον λαό'.
- 11 **τὰ ὑμέτερα:** 'τα δικά σας περιουσιακά στοιχεία', αντικ. στο 'λαμβάνειν'. **ἐν ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς:** 'στην περίοδο που αντιμετωπίζετε προβλήματα'. **λαμβάνειν:** επεξήγηση στο 'ταῦτα' που προηγείται. **τὰ ἑαυτῶν:** η έναρθρη γενική ως αιτιατική, αντικ. στο 'διδόναι'. Μόνη η γενική είναι κτητική. **ὑμῖν:** επίσης αντικ. στο απαρέμφ. **διδόναι:** επεξήγηση στο 'ταῦτα'.
- 12 **εἰς τοσοῦτον:** 'σε τέτοιο σημείο έχουμε φτάσει'. **ὥσθ'...εἰσφέρουσι καὶ χορηγοῦσι:** δυο συμπερασματικές προτάσεις. **οἱ...ἐδύναντο τρέφειν:** αναφορική επιθετική πρόταση. **σφᾶς αὐτούς:** αντικείμενο στο 'τρέφειν'.
- 13 **ὑμῖν εἰσφοράς:** και τα δυο είναι αντικ. στα δυο ρ. που ακολουθούν, 'εἰσφέρουσι' ο όρος αναφέρεται στην φορολόγηση των πολιτών σε έκτατες περιπτώσεις οικονομικής ανάγκης. **χορηγοῦσι:** ο όρος αναφέρεται στο θεσμό των 'χορηγιών'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Πιστεύω λοιπόν, Αθηναίοι πολίτες, ότι ούτε ακόμη κι αν χωρίς να τους θέσετε αυτούς ενώπιον της δικαιοσύνης, ή ενώ απολογούνται χωρίς να θελήσετε να τους ακούσετε, δεν είναι δυνατόν αυτοί να φύγουν από την ζωή χωρίς δικαστική κρίση, αλλά ότι είναι δυνατόν να έχουν τιμωρηθεί ενώπιον του δικαστηρίου με την αρμόζουσα ποινή. Διότι δεν είναι αυτοί εδώ χωρίς δικαστική κρίση, για τους οποίους θα ψηφίσετε μαθαίνοντας τα γεγονότα, αλλά όποιοι τυχόν επειδή κατηγορήθηκαν από τους αντιπάλους τους για πράγματα τα οποία ίσως εσείς να μη γνωρίζετε, δεν κατορθώσουν να απολογηθούν. Όμως οι ενέργειες αυτών εδώ των ανθρώπων αποδίδουν κατηγορίες, κι εμείς επιβεβαιώνουμε. Και δεν φοβάμαι αυτό το γεγονός, ότι δηλ. αν τους ακούσετε, θα τους αθωώσετε. Αλλά δεν θεωρώ ότι είναι δυνατόν αυτοί οι άνθρωποι να τιμωρηθούν επάξια, αν αφού τους ακούσετε κατόπιν ψηφίσετε εναντίον τους. Γιατί με ποιά λογική, δικαστές, τα συμφέροντα είναι ίδια σε σας και σ' όσους αυτά τα συμφέροντα δεν είναι κοινά; Και πράγματι αυτά δεν ανήκουν στους ικανούς πολιτικούς ηγέτες, δηλ. να παίρνουν τα δικά σας περιουσιακά στοιχεία στην περίοδο που αντιμετωπίζετε προβλήματα, αλλά να δίνουν σε σας από τα δικά τους. Διότι σε τέτοιο σημείο έχουμε φτάσει, ώστε αυτοί που στο παρελθόν στην διάρκεια της ειρήνης δεν μπορούσαν ούτε τους εαυτούς τους να συντηρήσουν, τώρα δίνουν σε σας φόρους και αναλαμβάνουν χορηγίες και κατοικούν σε μεγάλα σπίτια.